

Foaia Diecezană

Organul oficial al eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

Prețul abonamentului:	APARE DUMINECA	Prețul inserțiunilor
Parohiile cl. I. și II. pe un an 400 Lei Parohiile cl. III. și subclasă „ 300 Lei Pentru preoți și particulari „ 300 Lei Cu număr „ 5 Lei Pentru străinătate pe un an „ 500 Lei	Manuscrisele nu se inapoiază și se adresează redacțiunii „Foaia Diecezană”. Iar banii pentru abonamente și inserțiuni se trimit administrațiunii „Tipografia și Librăria Diecezană” în Caransebeș	Pentru publicațiuni oficiloase, concurse edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 120 Lei, până la 200 de cuvinte 180 Lei, de aci în sus 200 Lei

Drumuri de lumină.

III.

„Și ieșind afară, a plâns cu amar”
(Matei XXVI, 75).

Se săvârșise trădarea și începuse fărădelegea. Măinile ucigașe legaseră mâinile binecuvântării, minciuna triumfase: „*Iată acum ați auzit hula lui*” (Mat. XXVII, 65). Buzele spurcate ale Jidovilor scuipeau încă prealuminata față, iar batjocurile, bătăile, palmele nu mai conteneau să chinuiască trupul și sufletul Tămăduitorului ologilor, orbilor, leproșilor, îndrăciților, etc., când o mai dureroasă rană îi deschidea un prieten: „*Nu cunosc pe omul acesta*” (Mat. XXVI, 74).

Se clătina de groază și credința bătrânului apostol Petru, ducându-l la întreita lepădare „*mai înainte de a cânta cocoșul*” (Mat. XXVI, 34), după cum îi prorocise însuși Mântuitorul.

Dar cântecul cocoșului, crainic al zorilor, a avut darul să fie și trâmbița de deșteptare a unei conștiințe zăpăcite, pierdute, adormite pentru un moment. Căci iată, ieșind afară din curtea blestată a lui Caiafa, părăsind locul păcătuirii sale, Petru „*a plâns cu amar!*” „*Și este predanie*”, zice marele predicator ortodox Episcopul Ilie Miniș, „*cum că în toată viața lui, în fie ce vreme, când auzea glasul cocoșului, iar își aducea aminte de păcatul lui și făcea ochii lui două izvoare de amare lacrimi*”.¹

Din sguuitoarea dramă a pătimirii Domnului, mai desprind și următorul tablou:

„Atunci văzând Iuda, cel ce l-a vândut, că a fost osândit la moarte, căindu-se, a în-

tors cei treizeci de arginți mai marilor preoților și bătrânilor, zicând: Greșit-am, vânzând sânge nevinovat... Și aruncând arginții în templu, a plecat și ducându-se, *s'a spânzurat*” (Mat. XXVII, 3—5).

Petru și Iuda, iată două icoane de trădare și de căință! Dar ce deosebire între căința lor!

Iuda se trezește, glasul lui Dumnezeu din el, conștiința, strigă și cere ispășire, ca și odinioară în nefericitul Cain. Dar, în loc să-și plângă păcatul, în loc să alerge după Iisus, ca toți îndrăciții pe care-i văzuse vindecați și să-i ceară iertare, cuprins de desnădejde, el merge doar la farisei, recunoscându-și greșala și întorcându-le arginții. Conștiința, însă, care nu se liniștește niciodată *cu vorbe sau cu bani*, nu l-a slobozit o clipă din chinurile sale necruțătoare și Iuda „*s'a spânzurat*”.

Petru, dimpotrivă, *venindu-și întru sine*, sdrobot pe durere, aducând lacrimi și nu bani, nici vorbe, cade înaintea marei iubiri, care o iertase pe păcătoasă și pe atâția vameși. De aceea, după înviere, Domnul l-a reșezat în slujba de apostol, când, după întreita mărturisire a iubirii sale, pentru întreita lepădare, l-a învrednicit de cuvintele: „*Paște oile mele!*” (Ioan XXI, 17).

De două mii de ani și pe o scară mai mare în vremea din urmă, iubiți cetitori, se repetă, zi de zi, clipă de clipă, drama Golgotei. Farisei fățarnici, saducheii orbiți de o știință materialistă și atee, zarafi, epicurei și tot felul de desrădăcinați, strigă: „*Răstignește-l!*”

Unii strigă pentru că, dintr'o defecțiune sufletească, nu pot crede în divinitatea lui, alții, însă, pentru simplul motiv că îi încurcă, îi incomodează în afacerile lor, în nelegiuirile

1. Ilie Miniș, Episcopul Cornicai și al Calavritei: Didahii, București, 1897, p. 138.

lor. Il neagă pentru că nu le convine lor să existe și nu pentru că ar fi convinși de neexistența Lui. Căci dacă Evanghelia ar pacta cu toate păcatele lor, ei ar fi cei dintâi cari l-ar primi iarăși cu „Osana!“, ar merge chiar la biserică, ba ar mai face și *donafii*, cu scopuri filantropice.

Dar, fiindcă: „*Iisus Hristos este același, ieri și astăzi și în veci*“ (Evrei XIII, 8), El este marele urgisit și nedorit al acestei lumi vândute Sataniei.

Este tipic, în această privință, exemplul *Marelui Inchizitor* din romanul lui *Dostoievski: Frații Karamazov*, care, după ce a poruncit să-l aresteze pe Iisus, coborât în timpul inchiziției în orașul Sevilla, unde l-au recunoscut toți și după o lungă și aspră critică pe care i-a făcut-o în închisoare învățaturii Sale, a cărei concluzie a fost: „*Nu suntem cu tine, suntem cu el*“ (cu diavolul),² i-a zis: „*Du-te și nu te mai înapoia... Nu mai veni niciodată, niciodată*“.³

Cu toată această ură a lor, Mântuitorul îi privește ca și odinioară din înaltul Crucii, pronunțând cuvintele: „*Părinte, iartă-le lor, căci nu știu ce fac*“ (Luca XXIII, 34), sau face, în chip nevăzut, ceea ce a făcut cu Marele Inchizitor, pe care, fără a-i răspunde un cuvânt, deoarece *spusese totul în Evanghelia*, înainte de a dispărea, *l-a sărutat* pe buzele-i tremurânde și lipsite de sânge.

Dar rană, mai dureroasă decât cele pricinuite de cuiele și sulița celor fărădelege, îi deschidem, *prin lepădarea noastră, noi*, care ne mai mărturisim ai Lui, care ne-am încălzit din copilărie la focul dragostei Lui și care, la cel mai mic vânt, la cea mai mică ispită, ne purtăm ca și când nu l-am cunoaște și nu l-am fi cunoscut niciodată!

Și îl doare, mai ales, când ne vede rătăciți, împietriți, chiar în căința noastră, aducând, asemenea lui Iuda, numai cuvinte și bani la spovedanie, sau transformându-ne în avocați ai propriei noastre vieți, căutând fel de fel de motive pentru păcatele noastre, chiar cu riscul de a-i face pe alții responsabili de ele.

Ca și lui Iuda, nimic nu ne folosește o atare spovedanie, iubiri cetitori, dimpotrivă, ne încarcă sufletul cu noi și grele păcate.

Adevărata spovedanie, singura aducătoare de mângăere și de mântuire, singura deschizătoare a drumului de lumină spre patria din

care am căzut și spre care, dintru adâncuri, nizuim necontenit, cu tot ce e mai bun în noi, este a lui Petru! Este ieșirea din locul blestemat al căderii, este părăsirea păcatului, care ne-a săgetat și ne-a întinat inima, rămânând amintirea lui ca un viș urât și nenorocit al vieții noastre, de care să ne cutremurăm. Este căința zdrobitoare de inimă, dar plină de nădejde și încredere în dragostea lui Dumnezeu, care „*nu cade niciodată*“ (I Cor. XIII, 8), este transformarea ochilor în „*două izvoare de amare lacrimi*“.

Pr. Zosim Oancea

„Duh de viață nouă în eparhia Caransebeșului.“

Săltându-ne spiritul deasupra contingentelor maștere, Dumineca ortodoxiei ni-a prilejuit anul acesta o înălțătoare afirmare și încântare totdeauna.

Prea Sfințitul Episcop Veniamin a adus cu sine din Sibiul vigoarei și al tradițiilor ortodoxe genuine o seamă de constatări și experiențe, ce cad și rodesc atât de minunat în în solul mănăs al Banatului ortodox.

Reluând firul unor înaintași vrednici, Prea Sfinția Sa într'un răstimp neînsemnat, a reușit să atragă și să grupeze în jurul cărjei episcopale toată pulsația românească din orașul nostru. Caransebeșul și Episcopia noastră nu mai sunt de-acum două noțiuni întâmplător apropiate una de alta, ci una — episcopia — a devenit cheagul vieții sociale, spirituale și românești din orașul cu o marcă de alese vrednicii...

Întâi ni-a fost dată bucuria unei predici, instructivă și plină de îndemnuri de viațuire curată, creștină, a părintelui Petru Toma. Sf. Sa a marcat bine împlinirea a 11 veacuri dela sinodul care a dat Bisericii liniștea și generațiilor de creștini prilejul unei duhovnicești comemorări. Nu mai puțin, stăruind asupra nesfârșitelor cete de martiri ai dreptei credințe, cum măiestrit i-a dăltuit posterității apostolul neamurilor în epistola ce a trimis, atât de convingător dar infructuos Evreilor; predicatorul invită pe creștinii prezenți să urmeze calea trasată de Iisus și credincios respectată de noul de martiri și mucenici.

Programul organizat în sala Teatrului Luna a umplut până la refuz spațioasa sală. Intelectuali, elevi, țărani, înșfârșit o pulsație

2. Feodor Dostoievski: *Frații Karamazov*, trad. de G. B. Rareș, București, vol. I, p. 282.

3. *Ibidem*, p. 291.

mare, puternică de svâcnet românesc, creștin ortodox. (Cei cari stăteau într'o bisericuță de alături între orele 12-1, au rămas disparenți, anacronici, pierduți...)

Ca să marcăm fiecare contribuție dela șezătoarea noastră ar însemna să nu mai conținem. Ne mulțumim a sublinia pe cele mai importante: inițiativa, contribuția morală și materială a Prea Sfințitului Episcop sunt și rămân desigur deasupra oricărei aprecieri. Subliniem însă cu deosebită grijă conferința I. P. C. Arhimandrit Dr. L. Busuioc despre „Ortodoxie în trecut și astăzi. Competent, adânc convins de frumusețea și valoarea ortodoxiei, I. P. C. Sa ne-a dat o imagine din cele mai vii și superioare asupra Bisericii ai cărei fii avem mândria să ne numărăm.

Cu toată prestația vorbitorului, desfășurarea subiectului pe un ton blând, pacinic și convingător — ni-a adus aminte de însăși această Biserică, măreață și sfântă, dar bună ca o mamă și răbdătoare ca toți mucenicii ei.

Demn de laudă este concursul direcțiunilor școlare, al corurilor în frunte cu dirijorii lor cari ne-au ridicat sufletește. — Nu mai puțin este tributul pe care l-a dat harnicul preot catihet. Sf. Sa Aurel Stupariu, care a adresat cuvinte de recunoștință P. S. Sale pentru că inaugurează *duh de viață nouă în eparhia Caransebeșului* și îl asigură pe P. S. Sa de tot devotamentul tineretului școlar.

Intr'o atmosferă sărbătorească s'a petrecut distribuția diplomelor și a premiilor participanților merituosi la concursul interșcolar.

Prea Sfinția Sa a prefațat cu un cuvânt lămuritor semnificația praznicului spiritual duhovnicesc. A adresat îndemnuri părintești, calde, tineretului care trebuie să crească în spiritul înaintașilor ca și al celor cari se jertesc azi pentru triumful Crucii lui Hristos...

Exprimând însuși mulțumiri binefăcătorului donator Dr. Alexandru Magda — fiu vrednic al acestei eparhii și al liceului din Localitate pentru dania de 5.000 Lei care a constituit partea mare a premiilor; P. S. Sa însăși întinde mâna darnică elevilor premianți în număr de 46.

Apropierea Arhierelui de lumea curată a școlarilor, marea prezență de români, atmosfera de însuflețire: ortodoxă, patriotică și românească, iată roadele impunătoarei manifestații din Dumineca Ortodoxiei. Ne mândrim cu drept cuvânt... și, le vom purta și semăna mai departe.

Pe pământul Transnistriei.

XII

In capitala „Republicii Moldovenești“.

Ne cuprinde un fel de teamă.

(Nu ne temem de „cuiburile de bolșevici“ cari ar putea opera din ascunzișuri, sau de acțiunile parașutiștilor sovietici, de cari se vorbește mereu în spatele frontului. Suntem la o distanță considerabilă de front și gândul la soldații cari luptă în primele linii, ne-ar face să roșim de propria noastră frică, dacă aceasta ne-ar stăpâni).

Teama noastră izvorăște dintr'un fel de curiozitate de a cunoaște aspecte noi din viața sufletească a „tovarășilor sovietici“. Intrăm doar în fosta capitală a Republicii Moldovenești...

Un oraș mare, ne poate oferi o imagine mai clară a regimului bolșevic.

Am vizitat, până acum, periferiile „raului bolșevic“ și am cunoscut viața țăranilor.

Avem toată certitudinea, că sufletul acestora, a fost foarte puțin alterat de ideologia destructivă a revoluției, care a voit să smulgă pe Dumnezeu din constituția lor spirituală.

Țăranul simte permanența lui Dumnezeu în natura care-l înconjoară, în pământul pe care-l lucrează și... în sufletul său.

Prin toată structura lui, țăranul este refractar unei astfel de ideologii.

Dar „orașenii“?

„Proletarii“ — în accepția revoluționară a cuvântului — se recrutează, în majoritate, din lumea orașelor. Și acei cari au pierdut legătura cu pământul — înțelegând prin aceasta o tradiție de viață patriarhală — pierd ușor și legătura cu cerul.

Vom găsi aici comuniști desăvârșiți, crescuți în „fabrica de oameni noi“ a Sovietelor?

Vom găsi oare oameni cari să ne privească cu dușmănie?...

Dar, pentru noi, Balta mai prezintă și un alt interes. Știm că până în anul revoluției, orașul acesta a fost centrul mișcării inochentiste.

Mai găsi-vom urmele acestei erezii?

Care este adevărul despre mișcarea moldoveanului basarabean Inochentie?

Iată o întrebare care sporește curiozitatea noastră.

Păr. Roșca, este stăpânit până la obsesie de această problemă.

Strazile orașului forfotesc de militari în toate uniforme,

Intâlnim mulți soldați bănățeni din eparhia noastră, aduși aici — dela „cercul“ Logoj — pentru exploatarea zonei în spatele frontului.

Toate magazinele sunt închise sau sparte.

Câteva case surpate sau arse, evidențiază urmele războiului, care a trecut pe aici.

Totuși, orașul Balta nu prezintă aspectul jalnic al orașelor din Basarabia.

Bombardamentul, oricât de intens ar fi fost, n'a cauzat atâtea stricăciuni câte a cauzat mâna criminală a incendiatorilor din Basarabia.

Ajungând la Prefectură, ne întâmpină d-l Col. Vasile Nica, prefectul jud. Balta, însoțit de d-l subprefect Toader Decuseară și de câțiva funcționari și ofițeri.

(Printre ofițeri găsim pe d-l inspector școlar Locot. Stoicanescu și subinspectorul Șoma dela Logoj.)

Cu toții, după prezentările de rigoare, ne îndreptăm spre „sobor“.

„Suita“ noastră crește mereu.

În fața bisericii ne așteaptă un preot ucrainean înconjurat de o mulțime de credincioși.

Aceștia, adevărat, sunt „orașenii“?

Toți au brațele pline de flori și ochii plini de lacrimi.

Și această mulțime, care parcă execută comanda unei baghete nevăzute, se prosternă instantaneu.

Același tablou impresionant, pe care l-am văzut pretutindeni, în satele și orașelele transnistriene.

Soarele, dela asfințit, pune ultimele reflexe de lumină în boabele de lacrimi cari tremură în ochii lor, ca roua curată de dimineață în potirul florilor...

(Urmează)

Pr. Marcu Bănescu

La Dumineca Crucii.

Dumineca a treia din Postul Paștilor e consfințită închinării sfintei cruci a Domnului.

În această săptămână sfântă Biserica ne pune spre închinare sfânta cruce cu Domnul Iisus răstignit, ca să învățăm a cunoaște taina iubirii și pe cea a suferințelor, cari L-au dus la moarte, moartea pe cruce.

De pe cruce, ca dintr'o carte, cetim înalta demnitate precum și nemăsuratul preț al sufletului nostru; pe cruce vedem nemărginitul preț pe care Fiul lui Dumnezeu l-a plătit pentru noi, din iubire. Dar tot pe cruce se află scris, cu litere de sânge, că în lume este un mare

rău cu care altul nu se poate asemăna, și acesta este păcatul.

Omul, făcut după chipul lui Dumnezeu, călcând porunca Creatorului, în decursul timpului s'a tot adâncit în mocirla păcatului, schimonosindu-și chipul, sufletul, în așa măsură, încât a devenit aproape de nerecunoscut. Atunci dumnezeescul maestru văzându-și lucrul în mod așa de jalnic diformat, se hotărî să-l răscumpere din robia diavolului, în care căzuse. Ce credeți, ce preț plăti pentru icoana sa? Priviți sfânta cruce, pe cruce veți vedea prețul ce-l dăte Dumnezeu pentru icoana sa. Acolo veți vedea spânzurat între cer și pământ pe unul născut Fiul Său — preț de răscumpărare — pentru această icoană a sa!

Tu, creștine, ești icoana aceea! Pentru tine a plătit Dumnezeu un preț așa de mare. Tu ești, așa dar, mai scump înaintea lui Dumnezeu decât toate lucrurile din lume. Pentru tine a plătit un preț neprețuit, după cum zice sf. apostol Petru (I, 1, 18, 19): „Știind că nu cu argint sau cu aur cari se strică, v'ați izbăvit de petrecerea voastră cea deșartă, ci cu scump sângele, ca al unui miel nevinovat, al lui Hristos“. Și tu pentru aceea ești așa de scump înaintea lui Dumnezeu, pentru că ai suflet nemuritor, pe care l-a creiat Dumnezeu după chipul său. De aceea nici nu este datorie mai sfântă pentru om decât adevărata grije pentru sufletul său. Singur doar prin suflet e omul înrudit cu Dumnezeu și poate deveni membru al împărăției spiritelor cerești. Exclusiv de măsura îngrijirii sufletului depinde ca omul să aibă parte de fericire sau de osândă.

Invață a cunoaște mai bine prețul sufletului, ia aminte însă și la sufletul celorlalți oameni și te păzește ca nici unul să nu piară prin vina ta!...

Precum de pe cruce putem cunoaște demnitatea și destinația noastră măreață, tot dela cruce învățăm că există un rău de care să ne temem și pe care trebuie să-l înconjurăm. Prin patima și moartea sângeroasă de pe cruce a unicului Său fiu voiește dreptul Dumnezeu să ne arate răutatea păcatului, care n'a putut fi expiat prin nici o jertfă omenească, ci abia prin jertfa sângeroasă de pe Golgota a Dumnezeu-omului Iisus Hristos. „Pentru fărădelegile poporului meu s'a adus la moarte“ (Is. LIII, 8), sau cum scrie sf. apostol Pavel Corintenilor: „Pe cel ce n'a cunoscut păcat, pentru noi păcat l-a făcut, ca noi să ne facem drep-

tatea lui Dumnezeu întru Dânsul" (II Cor. V, 21).

Această învățătură ți-o oferă crucea. De aceea privește adeseori crucea și învață dela ea, că păcatul este unicul rău de care ai să te temi și să-l încunjuți. Dar precum crucea ne lasă să privim mărimea și greutatea răului ce provine din păcat, umplându-ne sufletul de frică, tocmai așa crucea este aceea care ne întinde nouă păcătoșilor mângăiere și nădejde, căci Iisus prin cruce află această mântuire. „Care păcatele noastre însuși le-a ridicat în trupul său pe lemn, ca păcatelor murind, să viețuim dreptății, cu a căruia rană v-ați vindecat" (I Petru II, 24).

Pe cruce a plătit Fiul lui Dumnezeu prețul răscumpărării pentru păcatul neamului omenesc, dând satisfacție dreptății dumnezeiești vătămăte; pe cruce ne-a împăcat cu Dumnezeu (II Cor. V, 18 și Efes. II, 16); ne-a scăpat din osânda diavolului; ne-a mântuit din moartea cea vecinică, a restabilit unirea noastră cu Dumnezeu; ne-a câștigat viața și mărirea cea vecinică.

Înviind a treia zi din morți, Mântuitorul Hristos a făcut din lemnul crucii, care până aci era batjocurit de toți, un steag falnic de biruință în jurul căruia se adună toți cari își pun nădejdea mântuirii într'ânsul. Crucea a devenit, pentru noi creștinii, atât în viață cât și în moarte, semnul bucuriei și al mării noastre. De aceea sfânta Biserică și toți creștinii evlavioși se grăbesc, ca ori unde li se dă prilej, să ridice cruci. În biserică, pe sfântul altar, de asemenea toate slujbele bisericesti se săvârșesc cu semnul sfintei cruci, chiar și binecuvântările trebuiesc date în semnul crucii.

În țările ce-s locuite de creștini, sf. cruce se află pe la răspântiile drumurilor și pe țărini; pe casele și în locuințele creștinilor. Fiecare creștin voește să o aibe, o poartă ca pe un talisman la pieptul său, în locuința sa.

Calea crucii este calea mântuirii noastre. Aceasta mai adesea nu urmează înclinărilor noastre, ci arată binele și încunjuță răul. Înclinările omului sunt din „tinerețile lui" îndreptate spre rău, și de cumva contrazice acestor înclinări, ajunge în conflict cu ele și aici se ivește lupta între om și patimi. Omul înarmat cu sf. cruce, nu trebuie să fie credincios nici când patimilor, ci să lupte contra lor, urmând calea pe care Dumnezeu i-a trasat-o, oricât de grea ar fi ea. Cine voiește să-i urmeze lui

Hristos, acela să se lapede de sine și să-și ia crucea. Lăpădarea de sine este cea dintâi și cea mai de căpetenie condiție pentru a fi ucenic al lui Hristos (Mt. X, 38 și XVI, 24). Această lăpadare de sine constă în lepădarea de patimi (Rom. VI, 12); în răstignirea omului nostru cel vechiu împreună cu Hristos, ca să se nimicească trupul păcatului, spre a nu-i mai sluji, răstignindu-se nouă lumea și noi lumii (Rom. VI, 6); în suferirea cu resignare a tot felul de necazuri și neplăceri zilnice din iubire față de El și mai presus de toate a nu asculta de voia noastră aplecată spre păcat, ci de voia lui Dumnezeu. Aceasta este pentru tine creștine calea crucii și aceasta trebuie să o urmezi dacă voiești să afli mântuire.

Din cele expuse reiese că privind crucea Domnului învățăm să cunoaștem prețul mare al sufletului nostru, răutatea păcatului, relele de cari ne-a scăpat, bunurile de cari ne-am împărtășit arătând și calea pe care putem să ne impropiem roadele de pe cruce ale lui Hristos, ca să ne putem mântui.

Iar în schimbul răscumpărării, Dumnezeu ne cere numai atât: să credem în Domnul nostru Iisus Hristos; că El e Fiul lui Dumnezeu; că prin moartea Sa a devenit Mântuitorul lumii; că e unicul mijlocitor între Dumnezeu și oameni și că în afară de El nu este mântuire.

În pustia Arabiei, Iudeii cârtind împotriva lui Dumnezeu și a lui Moisi, au fost pedepsiți cu trimiterea de șerpi veninoși împotriva lor. Căindu-se ei de faptele lor, Dumnezeu s'a îndurat de dânșii, îndepărtând șerpil veninoși dela ei, dar în schimb i-a poruncit lui Moisi să înalțe un șarpe de aramă și toți cei mușcați de șarpe să privească spre el și vor trăi, ceeace s'a și întâmplat. Și noi suferim de rănilile pe cari ni le-a pricinuit șarpele iadului. Dar avem un doctor care poate vindeca orice rană și acesta e Mântuitorul, răstignit pe cruce. El ne poate vindeca orice rană a păcatului, dacă ne punem într'ânsul nădejdea mântuirii, credem în moartea lui împăciuitoare de pe cruce și ne folosim de roadele morții lui de pe cruce, pe cari însuși ni-a câștigat.

O, Iisuse Hristoase, condu-ne la crucea Ta, care singură ne întinde scăpare și ține-ne tare în brațul îndurării Tale.*)

Dr. Zeno Muntean

*) După cartea intitulată „Numai în cruce este mântuire" de Marcu P. Prattes, trad. din l. germană de Nicolau Popa, Oradea-Mare, 1908.

Rememorarea „Latinei Ginte“

a lui Alecsandri din 1878 și Istoriile Literaturii
Române Universale despre ea.

I. Prodom și Prodomo.

Acela care a fost și până azi continuă să fie *meritosul titular al regalității poeziei noastre naționale*, Vasile Alecsandri, se stinge lin din viață, la vârsta biblică de 71 ani, în noaptea de Miercuri, 22 August 1800, la speciosul său tusculan din lunca spectaculoasă a Mirceștilor, lângă opidul Roman.

Așa cum ne-a strălucit el nouă un jumătate de veac, așa „*Lux perpetua luceat ei*“.

Boala care l-a ros și stors încet și sigur, până ce în cele din urmă, pe neașteptate, l-a și răpus, a fost un cancer la ficat și plămâni, afecțiune nu tocmai prea rebelă și malignoasă, agnosticată de doctorii din Roman, în sumarul oficial redactat la secționarea și îmbalsamarea efectuată asupra cadavrului îndată a doua zi, după decesul fatal și predestinul implacabil.

Inhumarea s'a efectuat cu excepționale onoruri și pe lângă desfășurarea unui ceremonial extrem de fastuos și duios!

Jalea mare a Românilor din patru unghiuri, în vederea pierderii ireparabile, își află totuși destulă ușurare, în mândria că neamul nostru, din mila și paza Providenței, l-a avut pe Alecsandri la timpul cel mai potrivit al renașterii naționale-politice și culturale.

Marasmul îmbătrânirii se conturase, cam vag și pe neobservate, pentru întâia dată deja pe la capătul anului 1887. Ci un fel de slăbiciune morbidă, incubăția cum pare că scriu doctorii la carte, se pare că era mai veche, cu un an și mai bine. În 1886 poetul își făcea vilegiatura, ori poate că cura în Băile-Erculane, perla Banatului. Aici mai fusese și în vara revoluțiunii din 1848, ca reconvalescent, „pentru interese de sănătate“, se zice în pașaportul său și al „slugii Dumisale Gheorghii Dămian“. Aici și acum a dat de balada noastră bănățană a lui Ercule-Iovan Iorgovan. Acasă a mers pe Dunăre, Orșova-Galați.

D-l prof. Gh. Călinescu, în opera sa Is-

torie Literaturii Române,¹ ne dă portretul poetului luat în acel loc și timp. Chipul în care îl privim, ni-l înfățișează a fi pe de-a întregul în așa zise: pene rele! Se arăta, ostent, livid, indiferent, apatic, absent, scofâlcit, vlăguit, abătut, sarbăd, sfrijit, scump de tot la grai; el care dădea hangul totdeauna și pretutindea, la toți, indiferent de ce condițiuni erau acești interlocutori, mulți și cam îndrăzneți!

De altcum, în 1 Decembrie 1886 acasă fiind la drăguța sa luncă, se plângea de: „*niste opresii*“ (ipsissima verba), cari îl neliniștesc și împiedecă în toate lucrările și plănuirile.

(Urmează)

Dr. Ștefan Pop

1. G. Călinescu, Istoria literaturii române, București, 1941. Cea mai proaspătă istorie de literatură la noi! Lei 950. Format folio, hârtie velină, tipar elegant; ornamentat cu o sumedenie de planșe alese și bine isbutite. S'a imprimat pe spezele „Fundațiunii Regale“. Cnf. pag.: 263, 371, 778 și 899—900.

Ci întru răspândirea ei s'au ivit mici neplăceri și neajunsuri! Nu putem găsi cauzele adevărate!? De cumva nu pentru că e prea îndrăzneată și intempestivă în unele aprecieri artistice mai gingașe, a unor autori din pleiada zilelor actuale?

E puțin riscant a te slobozi la examinări mai mari și mai adâncite, literare și personale, în vreme ce pe întreg rotogolul lumii zdrăngănesc armele neconținut: în văzduh, pe uscat, în apă și sub ea. Acum tac muzele și dormitează *judecățile*, perora odinioară marele retor al lumii Cicero († 63 î. Hr.) Pro Milone IV, 10. „Inter arma silent musae, silent leges“.

Altcum, de când lumea, tot scrisul își are inconveniențele sale, mai mici sau mai mari! Terentius Maurus († 159 î. Hr.) își avertizase deja de cu bun timp anturajul său, că: „Habet sua fata libelli“ (în Carmen Heroicum, verset 258).

Un înainte mergător și tot „hătru bun de glume“, că fericitul nostru Alecsandri: Horatius († 8 î. Hr.) insistă energic, că tot scrisul trebuie cetit, *procelit* și remaniat, înainte de a-i da calea în vileag: „Prematur nonum in annum“ (De Arte Poetica).

Dacă ca un Horatiu al nostru poate fi socotit azi Alecsandri, oare greșim greu dacă numim pe Alecsandri Horațiul Neolatinilor de azi și de odată și de Horațiul al Latinilor de pe vremuri, bine înțeles în anumite privințe numai, căci ici-colo Alecsandri seamănă mult cu liricul Vergilius, coetan al lui Horatius.

Nu lipsesc la noi literați, cari cutează a spune rupt ales, că: „Horațiu cu Alecsandri *pare* a se fi înrudit sufletește“. De o astfel de credință, ar fi: Joamna profesoară Elena Rădulescu Pogoneanu, G. Baiculescu, Hajdeu și Odobescu. Vezi *Elena Rădulescu Pogoneanu*, Viața lui Alecsandri, Craiova, 1940, pg. 308, nota 7.

În sfârșit să nu se scape din vedere, că ascendenții lui Alecsandri, sunt negustori bogați *italieni*, din Veneția. Acolo și până bine de curând a existat un grandios palat de marmoră, numit „Alexandri“. În Florența mai există și azi unul (*Gabriel Drăgan*, V. Alecsandri, București, 1941, pg. 12).

O problemă de pastorație.

Considerații și constatări introductive.

În întreaga Biserică Ortodoxă, precum și în sânul celorlalte confesiuni creștine, se constată în ultimul timp o stare de slăbire a entuziasmului creștin în general, care tinde să evolueze spre un sfârșit cât se poate de trist. Dovadă este semnalul de alarmă dat din toate părțile de către oameni competenți și binevăzători.

În cadrul acestui proces general de regresare a vieții religios-morale creștine, s'a ivit în sânul Bisericii ortodoxe-române o tendință centrifugală față de Biserică, centrul vital și de totdeauna al Neamului nostru și vatra consolidatoare a Patriei. Această tendință se poate constata cu deosebire la tineret.

Sf. Eparhie a Caransebeșului n'a fost exceptată de acest curent — pe care l-am putea numi îndeosebi psihic — care-i contagios prin caracterul lui. Astfel o stare de fapt care dăinuiește de mult timp în aproape toate eparhiile și care, prin acest caracter de continuitate, tinde a se transforma în obicei, este aceea de a nu veni tineretul la biserică și mai ales de a nu se apropia de sfintele taine: a spovedaniei și împărtășirii deloc, sau numai la intervale de timp foarte mari; lăsând pe seama bătrâneții aceste grijiri sufletești. Natural, această aserțiune nu se infirmă prin onorabilele și îmbucurătoarele excepții locale și personale, care s'ar putea constata, ci ele mai mult o întăresc, accentuându-i în mai mare măsură caracterul de regulă generală, adică de obicei.

Asupra acestei stări de fapt, puțin îmbucurătoare și dătătoare de legitime griji pentru viitor, care prin faptul că a reușit a-și impropria caracterul de obicei — cum am spus mai sus — tinde a trece neobservată de cei din jur; ne-a fost insistent atrasă atențiunea de către Prea Sfinția Sa Părintele Episcop Veniamin, în Ajunul Crăciunului, îndreptându-ne privirile asupra acestei realități din jurul nostru, ne-a îndemnat a medita serios asupra ei, a reflecta la cauzele ce au provocat-o și mai ales să căutăm a descifra mijloacele de vindecare, cari ar putea fi puse în practică pastorală spre a se curma răul. Dând ascultare arhierescului și părintescului îndemn, încerc să aduc și eu un modest aport la elucidarea gravei și nu mai puțin complexe chestiuni, care se impune în mod imperativ și cere o totală și neîntârziată rezolvare.

*

Se impun dela început mai multe constatări de cari cred că este necesar a se ține seamă în dezvoltarea acestei chestiuni. Mai întâiu sus menționata constatare, că faptul de a nu frecventa tineretul biserica se relevă drept un obicei bine înrădăcinat. Privind Duminici și sărbători de-a-rândul lumea ce vine să-și potolească setea sufletului la isvorul de apă vie al bisericii, cu greu vei putea descoperi tineretul; afară de cazul când adolescenții sunt aduși în corpore, în mod oficial, bunăoară de direcțiunea liceului local. Tineretul neșcolar însă, toți tinerii atelierelor și întreprinderilor industriale și comerciale, absentează cu desăvârșire dela slujbele sf. Liturgii.

Dar mai îngrijorător este faptul că nu poți descoperi în biserică decât cu rare excepții tineretul feminin. Unde își poartă pașii în Duminici și sărbători, și unde, și cine cizelează sufletul acestui tineret, al viitoarelor mame române, baza educației generațiilor ce vor veni?

(Urmează)

Dumitru Meret

Ș T I R I

Personale. Prea Sfințitul Părinte Episcop Veniamin a călătorit Miercuri dimineața la Sibiu de unde se înapoiază probabil astăzi.

„Realizările românești în Cluj“, sunt după prețioasele comunicări ce ne-a făcut Sâmbăta trecută ilustrul profesor și savant român d. Petre Sergescu, din cele mai importante. Clujul românesc a fost un nume care s'a impus cu demnitate în toate țările și în toate cercurile de aleasă cultură. Desigur, „Universitatea“ organizată de o seamă de bărbați din cei mai reprezentativi ai culturii românești, a creat o faimă pe care nici un șovinism, fie cât de exaltat, nu o pot întuneca. Pe lângă munca lor din Universitate, profesorii de aci au organizat toată ambianța și tot confortul științific necesar nu numai pentru studenți, ci în general pentru toată lumea intelectuală din acest centru românesc. Conferențiarul, cu date impresionante arată și jertfa depusă de profesori, în toate formele, dar și rezultatele demne de toată lauda pe cari școala din străbuna noastră Napoca le-a obținut. În Lisabona, Madrid și chiar în Japonia, Universitatea clujeană avea un nume respectat.

Semnalăm concursul coral al „Reuniunii“ locale de cântări, care a încadrat conferința binecunoscutului profesor universitar, ascultat cu mult interes de un public numeros, care l-a aplaudat în repetite rânduri și cu deosebire însufletită.

Atentat împotriva d-lui Von Pappen. D-l Von Pappen, ambasadorul Germaniei la Ankara, împreună cu soția, erau cât pe aci să cadă victime ale unui atentat în Capitala Turciei. Nu-

mai la 10 metri distanță, o explozie puternică a intenționat să suprimă pe bărbatul de Stat german care ducea guvernului turc prețioase informații în legătură cu uneltirile d-lui Eden la Moscova împotriva Turciei. După primele cercetări atentatul pare a fi pus la cale de Englezi cu ajutorul Grecilor.

Reglementarea călătoriei pe C. F. R. Cu trenurile și cu autobuzele c. f. r. se poate călători, începând dela 25 Februarie numai pe bază de autorizație specială. Contravenienții vor fi trimiși în lagăre:

† **Pr. Coriolan Zuiac.** În urma unei morți fulgerătoare a trecut la cele eterne, vrednicul paroh din Vasiova, Coriolan Zuiac, care timp de 43 de ani, adevărat întreaga sa carieră preoțească a petrecut-o în această comună. A fost cântăreț neîntrecut și om bun. A întemeiat pe vremuri un cor, a cărui taină a trecut peste hotarele Banatului, până la București. Sub guvernul Iorga a fost parlamentar, iar pentru meritele sale preoțești a fost distins cu brâu roșu. În mormântarea a avut loc la 23 Februarie. Prohodul l-a săvârșit un sobor de 16 preoți. L-a parentat protopopul tractului, Dr. N. Iorgovan. A mai vorbit la cimitir, luându-și rămas bun dela răposat în numele credincioșilor și al conșcuiților: episcopul bisericii și Dr. Z. Muțiu, avocat din Bocșa-Montană. La înmormântare a luat parte o lume imensă și a fost plâns de toți.

Dumnezeu să-l așeze cu cei bine plăcuți ai Săi!

Reviste sosite la redacție. „Revista teologică” pe Ianuarie-Februarie cu un conținut bogat prefațat de studiul p. profesor Grigorie T. Marcu despre *misio-narismul ortodox*. „Gândirea” pe luna Februarie cu un conținut interesant din care subliniem articolul d-lui N. Coman *Frumusețea filosofiei patristice*.

AVIZ

Cucernicii preoți sunt rugați să îndrumeze producătorii de ceară de albine (stuparii) din parohiile sfinților lor, să vândă ceara Fabricii Eparhiale de lumini din Caransebeș, care o plătește după calitate și la prețul curent.

Notă oficială

Nr. 1277 Bs. 1942.

Asociațiunea culturală „Astra” cu adresa Nr. 38/1942 ne face cunoscut că pentru executarea pe teren a instrucțiunilor primite dela centru, a împărțit raza sa de activitate în 14 sectoare, care vor fi cercetate fiecare de 14 echipe în scopul de a se îndruma educația morală și patriotică conform ritmului vremilor pe care le trăim și pentru intensificarea propagandei în vederea reușitei depline a împrumutului reîntregirii.

Cucernicii preoți din aceste 14 centre au primit următoarele îndrumări:

„Despărțământul local al asociațiunei „Astra” a hotărât ca, la îndemnul Conducătorului Statului, Dl. Mareșal Ion Antonescu, să întreprindă o intensă propagandă de culturalizare și moralizare a maselor poporului, potrivit noilor imperative ale vremurilor pe cari le trăim.

Este în deobște cunoscut că asociațiunea „Astra” s'a identificat întotdeauna cu aspirațiile acestui neam, aducând stindardul celui mai curat naționalism în cele mai îndepărtate și izolate cătune, că asociațiunea „Astra” a luptat aici la noi în Ardeal pentru ridicarea nivelului cultural al poporului nostru.

În consecință te invităm p. C. Ta ca la descinderea echipei esmisă de Astra, să-i dai tot concursul, colaborând și întrucât e posibil să iei C. Ta președinția Cercului cultural, care se va înființa în fiecare comună.

Fiecare echipă va fi însoțită de un preot de aici din centru, fie el profesor dela Academia teologică, fie profesor dela liceu sau din gremiu, care va servi împreună cu C. Ta sf. liturgie sau vecernie după împrejurări. — Să fie anunțați deci din vreme credincioșii despre acest fapt.

Intrucât asemenea inițiative vor fi luate desigur și de celelalte despărțăminte ale Astei din cuprinsul eparhiei noastre, C. protopopi și preoți fără să aștepte un alt ordin în acest sens, vor da tot concursul pentru buna reușită a acestei acțiuni de redresare a maselor poporului și de pregătire pentru o nouă viață.

Caransebeș, la 24 Februarie 1942.

Episcop:

Secretar eparhial:

† **VENIAMIN**

Pr. Petru Toma